

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 1. števil. 110 - Cena 2,- liri

TRST, četrtek 20. septembra, 1945

Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1-T, Tel. št. 93809, 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

Zunanji ministri proučujejo mirovne pogoje z Italijo

Uradno poročilo o vprašanju Trsta. Izvedenci si bodo ogledali položaj na licu mesta

Spomenica jugoslovanske vlade glede Trsta in Julijske krajine

Jugoslovanska vlada je objavila v Londonu spomenico, v kateri razlaga svoje zahteve o priključitvi Trsta in Julijske krajine k Jugoslaviji, in v kateri dokazuje, da je na tem ozemlju naseljeno prebivalstvo po večini slovensko. Stevilke temeljijo na avstrijskih podatkih, ki pristojeva k Italijanom vse, ki govorijo v poslovnem življenju italijansko, čeprav uporabljajo doma in v zasebnem življenju slovenska narečja.

Angleško mnenje

London, 19. Reuter. — Diplomatski dopisnik časopisa «Times» pojasnjuje med seboj tekmovalne zahteve Jugoslavije in Italije, ki so bile včeraj predložene Svetu zunanjih ministrov, in piše: «Prezgodaj bi bilo reči, kako bo Svet odločil med njima, vendar je možna pametna rešitev. V kolikor je mogoče spoznati iz namigavanj, bo Jugoslavija dobila doberšen del Julijske krajine, vendar so mnogi na zapadu prepričani, da bi moral biti Trst postavljen pod mednarodna jamstva.

«Z ozirom na jugoslovansko spomenico piše diplomatski dopisnik časopisa «Times»: «Lahko bi se reklo, da bodo jugoslovanske zahteve glede Julijske krajine skoro gotovo sprejete. Zahteve so dobro utemeljene in pričakuje se, da bodo zavezniki vlade potegnile novo mejo precej zapadenej od stare Wilsonove črte, to se pravi, da bo Jugoslavija dobila več Julijske krajine, kakor je predlagala Wilsonova črta.

Sestanek Sveta zunanjih ministrov

London, 19. — Danes, ob enajstih dopoldne, se je spet sestel Svet zunanjih ministrov pod predsedstvom angleškega zunanjega ministra Ernesta Bevana.

«International News Service» poroča, da je svet nadaljeval razprave o vprašanju mnogih italijanskih mej, vprašanju, ki so ga že obravnavali na seji, katere se je pričela do včeraj zvečer in se je nadaljevala do prvih današnjih jutranjih ur. «International News Service» tudi poroča, da so na seji povedali svoje stališče Avstralci, Novozelanci in Južnoafrikanci. Za Avstralce je govoril zunanji minister Herbert Ewart, za Novo Zelandijo visoki komisar R. M. Campbell, za Južno Afriko visoki komisar Nicholls. Izvedelo se je tudi, da je francoski zunanji minister Georges Bidault izjavil, da njegova država nasprotuje amerišku načrtu o skupni upravi italijanskih kolonij.

po njegovem mnenju razpravljali dr. T. V. Soong in britanski ministri o ekonomskem vprašanju. Soong bo odpotoval danes v Pariz.

Splošno mnenje je, da se je Soong razgovarjal o industrializaciji Kitajske in da je obirno razpravljalo o vprašanju bodočnosti Japonske.

Togliatti obsoja imperialistično politiko

Rim, 19. Tanjug. — Dopisnik Tanjuga poroča iz Rima, da objavlja časopis «Unita» članek Palmira Togliatti-ja pod naslovom «Imperialistična politika», v katerem razpravlja o vprašanju miru z Italijo in obsoja reakcionarno-fašistične elemente, ki poskušajo, izvajati v opustošeni, izrpani in onemogli Italiji nacionalistično in imperialistično politiko. Togliatti piše v članku med drugim: Lenin je rekel, da niso italijanske reakcionarne karte nikoli vodile imperialistične politike, ki so jih izvedli v Italiji. Danes ga je napredna, demokratska politika, nato nadaljuje Togliatti: Ta tendenca je upravičeno povzročila nezaupevanje Italije pri največji evropski kontinentalni sili, pri Sovjetski zvezi, ki se je v začetku pokazala, da nam je naklonjena. Danes gre politika nezaloga imperializma v Italiji za tisto, da napravi iz Italije slabo in sterilno reakcionarno tvorbo, kakršne so obstajale po pretekli vojni, le pričenki od Finske preko Poljske, pa vse do Rumunije. S preizidom od bijamo sovražstvo do Sovjetske zveze kot protinacionalno in nasprotno volji naroda, prav tako, kot hočemo biti prijatelji velikih anglosaksonskih demokracij.

likimi zavezniki. Taka je bila orientacija nekaterih ljudi Bonomije, ve politike in v istem smislu je del nekaterih izjave celo veleposlanik Tarchiani, kateremu priznamo vsi demokratsko porenje. Nato nadaljuje Togliatti: Ta tendenca je upravičeno povzročila nezaupevanje Italije pri največji evropski kontinentalni sili, pri Sovjetski zvezi, ki se je v začetku pokazala, da nam je naklonjena. Danes gre politika nezaloga imperializma v Italiji za tisto, da napravi iz Italije slabo in sterilno reakcionarno tvorbo, kakršne so obstajale po pretekli vojni, le pričenki od Finske preko Poljske, pa vse do Rumunije. S preizidom od bijamo sovražstvo do Sovjetske zveze kot protinacionalno in nasprotno volji naroda, prav tako, kot hočemo biti prijatelji velikih anglosaksonskih demokracij.

O zapadnem bloku

Izjava Mauricea Thoreza

Pariz, 19. Tanjug. — Agencija France Presse poroča, da je Maurice Thorez pojasnil v svojem govoru, ki ga je imel pred zelo velikim številom poslancev v Toursu, stališče komunistične stranke Francije glede na volitve in referendum. Thorez je med drugim dejal: «Ljudstvo bo kmalu poklicano, da izrazi svoje mišljenje. Kljub mišljenju vseh republikancev je vladna sklenila držati referendum. Zakaj skupščina ni poklicana regulirati odnosov med zakonodajno in izvršno oblastjo? Postavila se vprašanje, ali bomo imeli še naprej vlado, ki ni nikomur odgovorna. Želimo trdno, zanesljivo vlado. Zanesljiva vlada pa je samo tista, ki se naslanja na večino. Hočemo možnost, da se lahko v vsakem času odpočijejo ti poslanci, ki bi

zadovoljni svojim programom. Ne želimo omejevanj pooblastil konstituant, kar se tiče vprašanja referenduma, se nam zdi, da ima ta referendum stvarno značaj plebiscita. Po incidentih z generalno konferenco dela smo sklenili odgovoriti z «ne», čeprav nas obtožujejo, da nastopamo s tem proti samemu šefu vlade.» Thorez je nato razložil stališče glavne konference dela in podčrtal njegovo poudobnost s stališčem komunistov v pogledu vseh velikih problemov, ki se sedaj postavljajo pred ljudstvo. Thorez je tudi označil ukrepe, ki vsebujejo naknadno dodeljevanje gotovega števila poslancev za «ponovno barantanje». Thorez je poudaril, da je potrebno, da se ljudstvo zoperstavi reakciji in da so vsi delavci in republikanci med seboj složni. Na začetku govora je Thorez izrazil polno priznanje vloži in uspehom Rdeče armade in poudaril izredni pomen francosko-sovjetske zveze. «Toda ta zveza» — je poudaril Thorez — «ne izključuje zveze z ostalimi velikimi silami. Ne želimo biti zavezniki ene od treh velikih sil, toda prav tako smo odločno proti »zapadnemu bloku«, ki nam ga predlagajo.»

Obletnica mehiške neodvisnosti

Mexico City, 19. Tass. — Mehika je slavila 35. obletnico svoje narodne neodvisnosti. Ta dan se je slavila tudi popolna zmaga Združenih narodov, kar je dalo nacionalni slavnosti še prav posebno radostno lice. V predsedniškovi palači je bil prirejen sprejem, ki so mu prisostvovali vsi višji člani, diplomatski zbor, poveljniki vojske, tuji in domači novinarji. 35.000 očetev in vojakov mehiške armade in mornarice je sodelovalo v reviji črt, ki je trajala preko 3 ure. Reviji so prisostvovali vsi višji člani, diplomatski zbor, ameriška vojska misija, zastopniki tiska in drugi. V poslovo dne neodvisnosti je bil Mexico City okrašen z zastavami Mehiške in drugih Združenih narodov.

Zdravstveni ravnatelj UNRRA-e v Beogradu

Beograd, 19. Tanjug. — Dr Arthur Topping, zdravstveni ravnatelj UNRRA-e v Evropi je prispeval v Beogradu. Nadzoroval bo UNRRA-ino zdravstveno službo v Jugoslaviji.

Uradno poročilo Sveta zunanjih ministrov o vprašanju Trsta

London, 19. — Ko je Svet zunanjih ministrov končal današnje delo, je izdal naslednje uradno poročilo:

«Svet zunanjih ministrov je imel danes dve seji. Jutranji seji je predsedoval Ernest Bevin, popoldanski pa Mojlov. Obe sta bili posvečeni nadaljnjemu proučevanju pogojev za mirovno pogodbo z Italijo. Svet je sklenil, da morajo tajniki proučiti vprašanje italijansko-jugoslovanske mej in Trsta in podati svetu poročilo na podlagi naslednjih točk:

1) podati poročilo o mejni črti, ki naj bo nacelo narodnostna, a po možnosti s čim manjšim številom prebivalcev pod tujo upravo,

2) podati poročilo o pogodbi za mednarodni režim, ki bi zagotovila, da bi mogla pristatišča in pristaniške naprave v Trstu izkoristiti pod enakimi pogoji vsa mednarodna trgovina in Jugoslavija, Italija ter države srednje Evrope na enak način, kakor jet to v drugih prostih lukah na svetu.

3) podati poročilo o mejni črti, ki naj bo nacelo narodnostna, a po možnosti s čim manjšim številom prebivalcev pod tujo upravo,

Dejavnost kitajskih diplomatov v Londonu

London, 19. — Reuterjev diplomatski dopisnik obvešča, da bodo

Množične čestitke maršalu Titu

ob priliki odlikovanja z „Redom Zmage“

Beograd, 19. Tanjug. — Ob priliki odlikovanja maršala Tita z največjim sovjetskim odlikovanjem z „Redom Zmage“, prihajajo vsaki dan pozdravne brzojavke iz vseh krajev države, v katerih ljudstvo, vojska in protifašistična organizacija izražajo svoje globoko veselje in svojo pripravljenost, da se z večjim početom nadaljujejo delo pri obnovi in izgradnji domovine.

«Redom Zmage» je glavni odbor muslimanov Bosne in Hercegovine poslal predsedniku zvezne vlade maršalu Titu naslednjo brzojavko: «Visoko odlikovanje „Red Zmage“, je vidno priznanje velike bratske želje za Vaš junakiški delež v borbi za svobodo in boljše življenje naših narodov, kakor tudi za zmago velikga, protifašističnega bloka zaveznikov. Naj živi maršal Jugoslavije, tovariš Titi!»

Člani beogradskega narodnega gledališča

Članstvo Narodnega gledališča v Beogradu, zbrano v Ljudski fronti, je poslalo naslednjo brzojavko: «Celotno članstvo Narodnega gledališča v Beogradu, zbrano v Ljudski fronti, vam z največjim vzhičenjem čestita k odlikovanju z „Redom Zmage«, a katerim vam je predsedstvo Vrhovnega sovjeta ZSSR izkazalo priznanje za hrabrost in modro vodstvo jugoslovanskih narodov v osvobodilni vojni in v borbi proti sovražniku svobode in napredka, v borbi za boljše in

rečnejšo bodočnost naših narodov. Mi, sodelavci gledališke umetnosti, s ponosom gledamo na Vas in v tem visokem odlikovanju vidimo priznanje za vse napore jugoslovanskih narodov, ki so — z Vami na čelu — v času 4 letne junakiške borbe napisali najlepše strani svoje zgodovine. Smrt fašizmu — svoboda narodom!»

Makedonske žene

Glavni odbor AFZ-a Makedonije je čestital maršalu Titu z naslednjimi besedami: «Makedonske žene Vas prisrčno pozdravljajo in vam čestitajo k visokemu odlikovanju, ki vam ga je podelila Sovjetska zveza, ki je v tako veliki meri pomagala našim armadam, da izvojujejo svojo svobodo. Sedaj je z „Redom Zmage« dokazala, kako visoko ceni Vaš trud za izvajanje skupne zmage. Ko izražamo svoje priznanje in hvaležnost Sovjetski zvezi, ker vam je dala zaslužen priznanje, bomo se bolj okrepili svojo ljubezen do bratajskih sovjetskih narodov. Objubljammo vam, da bomo vložile vse svoje moči v izgradnjo naše mlade države, Makedonske žene, ki neuklonljivo korakajo za Vami, bodo priložnosti v Ustavodajni skupščini dokazale, kako so navezane na Vas in na naše skupno delo.

Delavsko ljudstvo na braniku svojih življenjskih pravic

Sestanek poverjenikov Enotnih sindikatov in industrijskih metalnih delavcev tržaških podjetij

Trst, 19. s.d. — Zvečer se je v predsedniškovi palači bil prirejen sprejem, ki so mu prisostvovali vsi višji člani, diplomatski zbor, poveljniki vojske, tuji in domači novinarji. 35.000 očetev in vojakov mehiške armade in mornarice je sodelovalo v reviji črt, ki je trajala preko 3 ure. Reviji so prisostvovali vsi višji člani, diplomatski zbor, ameriška vojska misija, zastopniki tiska in drugi. V poslovo dne neodvisnosti je bil Mexico City okrašen z zastavami Mehiške in drugih Združenih narodov.

ti za odgovornega delavski razred za to, da ni dela. Z druge strani pa se pozivajo na izgovore nacionalistične karakterja, da bi s tem udarili po delavcih in jih obtožili.

Enotna akcija delodajalcev in njegovih političnih organov ima za cilj samo inscenirati političen manever, ki naj bi dosegljivo dva cilja: razbiti enotnost delavskega razreda, s tem, da bi ga prisilili na vsakodnevno borbno za obstoj in na delavsko emigriranje. Vse problem bi se hotel izvesti za obnovo v prostih mejah enostavnega odnosa med kapitalom in delom. Na ta način enostavno nečje vedeti, da je bila to vojna, v kateri se je prvenstveno borilo ljudstvo in da so si vsi delavci z borbo v tej vojni priborili pridobitve, ki edine lahko jamčijo normalni in

resnični razvoj gospodarskega blagostanja.

Enotni sindikati so se postavili na jasno stališče: Ne le, da se delavci ne smejo odpuščati, marveč je že spričlo razdejjanja, ki ga je povzročila vojna, potrebno, da se vse sposobne delovne moči v polni meri zaposlijo. Ne rešuje se vprašanje z odpuščanjem delavcev in z podporami zaradi brezposelnosti, temveč nasprotno z obnovo naših tovarn, naših delavnic, naših porušenih hiš. Ne rešuje se vprašanje na ta način, da se odklanjajo naročila prijateljske sosedne sile, marveč se sprejmejo vsa naročila, kolikor se nam vsaj.

Oljčno delo

Oljčno delo — enako kakor delavci — vpogled v obči obrat podjetja, tako, da bodo lahko

aktivno prispevali rešitvi posameznih vprašanj in kontrolirali obče poslovanje. To pravico so si pridobili največ tedaj, ko so postavili na kocko svoj lastni obstoj in branili z orožjem v roki svoj kruh.

Hočemo, da se spoštuje ljudska volja. Zahtevamo, da se zaradi obtega blagostanja takoj prične obnova, ker bo le tako mogoče najti pot do ureditve, kakor jo zahtevajo delavske množice.

Delavci, branimo pravico do življenja, in priimno takoj z obnovo!»

Pokrajinski odbor Enotnih sindikatov

Proglas je bil enoglasno sprejet od zbora poverjenikov, ki je obenem ravno tako etnotno potrdil vse postopek vodstva pri njegovih razgovorih z delodajalci.

Zločinsko delo reakcionarnih krogov

Ugotovite in sklepi na sestanku sindikalnih poverjenikov tržaških ladjedelic

Trst, 19. — Danes popoldne ob 5.30 se je vršil sestanek sindikalnih poverjenikov tržaških ladjedelic. Bilo je prisotnih okoli 300 zastopnikov tovarniškega delavstva. Poverjeniki je najprej nagovoril tajnik Enotnih sindikatov iz Tržačice, tov. Černigoj, ki je v kratkem orisal tedejno borbo delavstva za časa fašizma, za časa nemške okupacije in sedanje težave pod zavezniško okupacijo. Opozoril je zastopnike delavstva, naj ne nasledajo reakcionarni trikovi, ki bi radi izvalili neslogo med delavci in bi jih postavili v položaj, enak onemu iz 1922. leta. Ti pogoji so rodili fašizem, ki se ga ljudstvo dobro spominja in čigar posledice je moral delavec nositi dolga leta sam. Moral je trčevati mnogo življenj svojih tovarišev, da bi se otresel fašistične tiranije. Delavstvo zdaj razume igro reakcije, pa je zato toliko bolj strnjeno in združeno v svojih zahtevah za delavske pravice.

«Ta odgovor ni dokazal nobene volje za rešitev problemov, temveč je za zavilavanje končne ureditve delavskega vprašanja. Delodajalci se izgovarjajo, da nimajo kapitala, znano pa je, da je to le navadno varanje. Dobili so naročila, ki naj bi skozi dve leti dajala zaslužek vsem delavcem Julijske krajine. Vendar nečje začeti z delom, marveč se pripravljajo na odpuščanje 4000 delavcev, katerim naj bi — verjetno še pred zimo — sledilo še večje število ostalega delavstva. Ti gospodje nimajo nobene milosti in mečejo na cesto ubogo delavstvo, kateremu povrh tega še preti približujejo se zima. V tem je tovariš! Vojmir predital dolg seznam naročil, ki jih je Jugoslavija izvršila

pri raznih podjetjih v Julijski krajini. Delavski zastopniki so z zanimanjem spremljali njegovo čitanje in ogorečno obojevali tako postopanje. Jugoslovanska vlada je torej bila pripravljena dati kruha in zaslužka vsem industrijskim delavcem v Julijski krajini skozi dve leti. Na vsak način bi ona rajši naročila v Trstu, kot pa v drugih državah zaradi prikladišev prometnih zvez. Reakcionarni krogi pa so postavili ekonomski problem na politično osnovno in držijo v bankah svoje kapitalne delavstvo pa mečejo na cesto. Tak postopek predstavlja zločinsko delo, ki ga ljudstvo ne more odobriti in ga edine lahko obsoja. Ljudstvo je pripravljeno boriti se za svoje pravice do življenja in poštenega dela. Reakcionarni krogi so hoteli obenem zadati tudi smrtni udarec našim Enotnim sindikatom. Toda v tej svoji nameri niso uspeli, marveč se Enotni sindikati vsak dan jačijo, ker je ljudstvo razumelo, da lahko vodijo delavstvo edine naše delavski zastopniki, ne pa razni advokati, doktorji in profesorji. Delavski zastopniki so z burnimi ovacijami pozdravljali izjave tov. Vojmirja in se razšli odločni in svojih pravičnih zahtevah.

Nato je tov. Bukavec Ivan-Vojmir, tajnik Pokrajinskega odbora Enotnih sindikatov, poudaril, da je delavstvo upalo, da bo po težkih dnevih borbe in stradanju doseglo rešeniško pravico, ki naj bi nagradila njegovo mučenje. Ljudstvo se

je borilo na strani zaveznikov, medtem ko so pa reakcionarni elementi, ki danes vladajo v gospodarskih krogih, gradili brodice in stroje za borbo proti Angliji, Združenim državam in Sovjetski zvezi. Omenil je, da so zastopniki Enotnih sindikatov pričakovali razgovore z zastopniki Zveze industrijev, ali da so komaj po enodnevnem čakanju dobili pismo zvečer kratko pismo od Zveze industrijev.

Norveški list ob odhodu sovjetskih čet

Olelo, 19. Tanjug. — Razpravljajoč o odhodu ruskih čet piše časopis «Aften Posten»: Rusi so prvi, ki so prišli k nam in oni nas prvi zapuščajo. Oni so izvalili svoje delo in sedaj so potrebni svoji domovini zaradi rešitve novih nalog. Naj Rusi, ki nas zapuščajo vedo, da jih spremljajo občutki prijateljskega naroda, ki ne bo nikdar pozabil tega, kar so oni naredili za nas, kakor tudi za splošno stvar zmage nad sovražnikom.

Praški tisk o „Srečku Kosovelu“

Beograd, 19. Tanjug. — Praški časopis prinašajo članke o jugoslovanskem partizanskem pevskem zboru: «Srečko Kosovel». Na prijateljskem sestanku v jugoslovanskem poslanstvu z uredniki praških časopisov sta se komisar zborna Kirjavec in dirigent Simoniti zahvalila za bratske simpatije češkoslovaškega naroda napram novi Titovi Jugoslaviji, ki so jih pokazali jugoslovanski igralci iz vseh federalnih edinic, med njimi dva najboljša jugoslovanska šahista Bora Kostić in Vasja Pirc, ki sta predstavljala jugoslovanski šah na skoraj vseh svetovnih turnirjih.

Šahovski turnir v Novem Sadu

Novi Sad, 19. Tanjug. Včeraj se je pričel v Novem Sadu šahovski turnir za jugoslovansko državo prvenstvo. Udeležujejo se ga najboljši jugoslovanski igralci iz vseh federalnih edinic, med njimi dva najboljša jugoslovanska šahista Bora Kostić in Vasja Pirc, ki sta predstavljala jugoslovanski šah na skoraj vseh svetovnih turnirjih.

V bodočnost Poljske ni treba dvomiti

Izjava francoskega ministra Freisnesa v Varšavi

Beograd, 19. Tanjug. — Agencija France Pr. preobčuje vest varšavskega radia, da je predsednik Beltr sprejel 18. septembra Freisnesa, francoskega ministra za ujetnike in deportirance. Med sestankom s predstavniki tiska je Freisnes izjavil naslednje: «Jaz sem prvi aktivni francoski minister, ki je obiskal osvobodeno Poljsko. Francoska vlada izražajo svojo globoko hvaležnost Poljakom za vse, kar so storili za Francoze, ki so bili v Poljski. Osebe sem bil prepričan, da sem popolnoma točno obveščeno o škodi, ki jo je pretrpela Poljska. Toda to kar sem videl, presega vse, kar si je mogoče zamisliti. Zelo sem prevzet nad voljo po obnovi in nad hrabrostjo Poljakov, ki se jim je posrečilo prenesti največje težave. To je najboljši dokaz, da ni

treba dvomiti v bodočnost Poljske, ki je pod vplivom vlade nacionalne enotnosti pričela energično z delom.

Prihod prve poljske ladje iz Anglije

Manchester, 19. Tanjug. — Reuter prinaša poročilo «Manchester Guardian», da je bila večerj vopostavljena direktna pomorska prometna zveza med Veliko Britanijo in Poljsko, ko je poljska 5000-tonska ladja «Krašov», s poljsko posadko, odplula iz Hulla v Gdansk. To je prva poljska ladja, ki je zapustila Britanijo in odplula v poljsko luko. Tovor ladje se v glavni sestoji iz živil, obleke in medicamentov od UNRRA-e in drugih organizacij za pomoč.

Propaganda iz Rima bi bila na našeti politične umore v gojiški okrožju

«Diplomatski krogi v Londonu zdi, ampak laži verjeti, ker jim daje videti verjetnosti ime podpolkovnika Smutsa.

Ako je obrekovan posameznik, se lahko zateče k sodniku, da mu ta prisodi pravico in kasnuje žaljivca. Kadar je obrekovan pogumen narod in v dnevi, ko se odloča njegova usoda, ni mogoče uspešno braniti pred obrekovalci.

Primorsko ljudstvo zato pričakuje, da bo gospod podpolkovnik Smuts, kot gentleman, obsodil in zavrgel lažno trditve, ki potvorb svojih besed. Obsodil in zavrgel je zato, ker žali tudi njega samega kot človeka in kot vršila oblasti v gorškem okrožju. Obsodil in zavrgel tako jano, da bo poravnana žalitev in popravljena škoda, ki nam je bila s tem povzročena.

Primer Quislinga

Moskva, 19. Tass. — V zvezi s sodnim postopkom proti Quislingu piše Zaslavski v «Pravdi»: «Sodišče, ki je potrošilo 22. dni, da se je bavilo s Quislingovimi zločini, ni imelo druge možnosti, kakor da izreče nad njim smrtno obsodbo. Če Lavali čita časopise v svoji celici, mora spoznati, da nima ničesar pričakovati. Brezumni so poskušali, potegniti črto med nemškimi fašističnimi kolovodji in njihovimi agenti v mnogih delajah. Konec Quislinga še ne pomeni konec kvizlinstva, prav kakor konec Petainja ni pomenil konec fašizma v Franciji. Ne oziraje se na dejstvo, da Quisling sam še upa, da bo rešil svoje življe, nje s tem, da bo dosegel pri norveškem vrhovnem sodišču obnovitev postopka, ter a sodniku na kraljevanje priključuje, da bo sodba proti glavnemu Quislingu služila kot nekak strelodov, po katerem bo izgnila ljudska jeza, fašistični glavni pa se bo možno rešiti pred repre, slijami s tem, da se bodo skrili v razpoke državnega in gospodarskega ustroja. Ni dovolj, izreči smrtno obsodbo nad Quislingom, niti ni dovolj, to sodbo izvršiti. Potrebno je, s koreninami iztrebiti vse cestanke fašističnih tolp. Samo če se bo to zgodilo, bo norveško ljudstvo lahko reklo, da je resnično prekinilo s Quislingom.»

Norveški list ob odhodu sovjetskih čet

Olelo, 19. Tanjug. — Razpravljajoč o odhodu ruskih čet piše časopis «Aften Posten»: Rusi so prvi, ki so prišli k nam in oni nas prvi zapuščajo. Oni so izvalili svoje delo in sedaj so potrebni svoji domovini zaradi rešitve novih nalog. Naj Rusi, ki nas zapuščajo vedo, da jih spremljajo občutki prijateljskega naroda, ki ne bo nikdar pozabil tega, kar so oni naredili za nas, kakor tudi za splošno stvar zmage nad sovražnikom.

Čast mu je bilo

Ko so Svabi s republikanskimi fašisti posevali v Gorici, so tudi Slovencem vrhili nekaj kulturnih drobtin, da bi jih pridobili za hlačenje nacizmu. Medtem ko je ogromna večina naroda odklanjala tako molčljivo in se borila, da si pridobi vse pravice, je pešička hlačenec, ki je bila pripravljena slišati uskokur, samo ne lastnemu narodu, željno hlastala po teh drobtinah. Kakor da jih je ona pridobila, si je hotela s njimi kupiti zaupanje ljudstva, v znak hvalečnosti pa je pomagala Nemcem zavajati Primorce in jih siliti k kopanju jarkov in v vrste nemške vojske za boj proti sovražnikom in lastnemu narodu.

Ena tistih kulturnih drobtin je bil tudi Slovenski kulturni svet v Gorici, ki mu je pod nemškimi varstvom predsedoval prof. dr. Anton Kacin, sedanjí šolski nadzornik za Goricko. Ta je imel 6. avgusta lani na Slovenski akademiji v Gorici posredovati govor, o katerem je poročal od Nemcev udrinjeni »Goriški list« dne 9. avgusta lani, str. 28. Posredoval je čestitke različnim in drage goste, med katerimi so bili nemški in domobranski oficerji ter republikanski fašisti. »Čast mi je posredovati zastopnika gospoda nemškega Beraterja in gospoda profekta... Posredovale nemške Beraterju na prvem mestu. Gospod Berater je bil lahko zadovoljen.

Ko je gospod profesor, ki mu je bilo čast posredovati, istega leta nagovarjal nekega dijaka, naj stane na svojo stran, ga je to vprašal: »In kaj, ako Nemci izgubijo vojno?«, Gospod profesor se je zamislil. »Na, potem tudi mi izgubimo svoje glave, je bil končen odgovor.

Gospod profesor se je od osvoboditve predvsem ukvarjal s Nemci. Glava sicer ne bi izgubila, četudi bi počakal na partizane, vendar je gotovo, da bi ga ne bili nastavili ni za profesorja, o kaj šele za šolskega nadzornika. In sicer za to ne, ker je v najstarejših dneh, ki jih je preživljal svobodno, sodeloval s kulturno krinko sodeloval s Nemci in s tem krepil njihove šibe, pozostje med našim narodom.

Prepričan smo, da zavestniška uprava ni vedela, s kakšno vrsto ptičim ima opravka, sicer bi mu ne bila poverila tako odgovorno mesto. Od avgusta lani pa do avgusta letos je preteklo leto eno leto, pre malo, da bi naše ljudstvo posebilo, o kakšni družbi ga je gledalo. In da ga je srečevalo med ostrojudni »Goriški list«, ki je družil opej in šepelo na zavestne in pogreval najgorostnejše laži in Goebbelsove kuhinje. Našemu ljudstvu niče ne more zametiti, ako takemu človeku ne mara zapustiti svojih otrok. Te časti ne more in ne bi biti deležen, komur je bilo v čast posredovati nemške krivnice na naših tleh.

V Istri se prebujajo novo življenje

Poročila, ki prihajajo iz Slovenije in ostalih federativnih obovodine demokratske Jugoslavije, poročajo o naravnost gigantnem delu, ki so po osvoboditvi napravile jugoslovanske delovne množice pri obnovitvenih delih. Ljudstvo se je — s svojo ljudsko oblastjo na čelu — podvrglo silnim napomom v udarniškem, tekmovalnem duhu. Prav s tako vneto se je vrglo po zgledu svojih bratov na delo tudi primorsko ljudstvo, ki živi v coni B, kjer obstaja ljudska oblast. Leta je iniciator in podpora pri delavnih naporih ljudstva, ki teži za obnovo in blagostanjem.

V Istri, kjer so nacifašistične bande v teku narodno osvobodilne borbe divjale, ubijale, ropale in požigale, se danes pridno obnavlja. Tehnična baza v Kopru je izdelala našt za obnovitev vseh požganih vasi, hiš, poruševnih mest in cest. Vas Gabrovce v Koperskem okraju je bila popolnoma uničena. Ostatek so samo gole, od dima zakažene stene požganih hiš. Sedaj v tej vasi vse mrgoli od življenja. Pridne roke so odstranile vsa ruševina, kupi novih tramov in desk pa čakajo, da jih izkoristijo. Za sedaj bo tehnična baza Koper skušala za silo popraviti čim več stanovanj, da bo za zimo lahko vse ljudstvo pod streho.

Med tem časom pa se delajo načrti za popolno obnovitev vseh vasi, ki se bo začela v prvi polovici. Vasi, ki so popolnoma porušene, in ki ležijo na neprimernih mestih bodo premaknjene in zgrajene bodo na novih, bolj primernih priljubljenih mestih. Najprej bodo obnovljene vasi, ki so več kot 60% porušene. V koperskem okraju je bilo izbranih 12 vasi. V sedmih od teh, so bile izvedene že vse priprave in material za obnovo je že na licu mesta. Od 23. avgusta, dneva, ko je bila ustanovljena tehnična baza, je ta pričela s popraviljanjem več kot 40 hiš, ki bodo končane in opremljene za bodočo šolsko leto. Obnovljeni so bili štirje mostovi, od katerih eden v dolini Olmo, ki je zgrajen iz samega cementa. Čistijo in popravljajo se kanali ob cestah v dolžini 76 km. Skupno je bilo dvignjenih stoinpetdeset kub m podpornih zidov.

Pri obnovi in posebno pri čiščenju ruševin, veliko pomaga naša mladina. V vasi Gabrovce je bataljon mladincev napravil v štirih dneh 1805 ur dela ter v tem času očistil vse ruševine v vasi. Mladinci zbirajo in spravljajo vse uporabni material, s neuporabljivim materialom pa popravljajo ceste. Zanimivo je, da je bilo prvi dan na delu 54 mladincev, čerti dan pa je bataljon šteje že 130 mladincev.

Primorski otroci so se vrnili

Letos je bilo okoli 600 primorskih otrok v raznih počitniških kolonijah, ki so se pred kratkim vrnili. O povratku otrok z Gorenjske smo že pisali in o tem, kako so se zredili, kaj vse so tam dobili in kakšne oskrbe so bili deležni. Današnja nam pišejo o tem otroci sami. Pred nami leži kup pism, ki so jih napisali a svojo okorno rodico otroci tržaškega okruga, ki so se pred nedavnim vrnili s počitniških kolonij v Jugoslavijo. Dnevi, ki so jih preživeli med slovenskimi gorskimi očanci, in ob prekrasnih slovenskih jezerih, so jim nepozabni. Zahvaljujejo se slovenskim ženam in mladini ter slovenskim oblastem, ki so jih omogočili in tako potrebne počitnice. Pišejo slovenskim pionirjem, s katerimi so se skupaj igrali in skupaj vzgajali, ter od katerih so se marsikaj naučili. Današnje svoje mlajše tovariše, česar so si v Sloveniji pred kratkim naučili. Tov. Marjica, ki je otroke spremljala, piše med drugim: »Čudimo se, kako je uspelo, Slovenski vladi v tako kratkem času organizirati prekrasne kolonije, ki so bile toliko mlajšim otrokom tako dobrodošle. Naša zahvalja gre tudi našim preljubljenim partizanom, ki so s ceno svojih življenj priborili zmago in svobodo narodom.«

Miting v Ribehbergu

V nedeljo, 23. t. m. bo v Ribehbergu, med porušeni domovi, velik miting. Nastopili bodo pevski zbori in orkestri iz raznih krajev. Razne točke programa bo izvajala ribenberška mladina. Pridite vsi. Pričetek ob 14. uri.

Skrb za italijansko mladino

Lepo so sprejeli italijanske otroke v Jugoslaviji, prav tako pristočno pa je njih sprejeli tudi kmetje. Ker pa v tej coni ne obstaja niti kakšna organizacija zemljiških posestnikov, kamor bi se lahko obrnili v svrhu rešitve težkega vprašanja polovičarjev in kolonov, napačno, da spoštovani Urad za delo posejeda in omogoči sklicanje skupnega sestanka med zastopniki zainteresiranih strank.

Kmetje-polovičarji zahtevajo revizijo pogodbe

Gorica, 19. — Kmetje-polovičarji postavljajo svoje zahteve preko svojih Enotnih sindikatov. Sedlnji so ponali tukajšnjemu uradu za delo pri zavezniški vojaški upravi spomenko sledeče vsebine: Kmetje-polovičarji in koloni, ki jih mi zastopamo, smatramo za doležno predpostaviti v proučitev zavezniški vojaški upravi sledeče: Polovičarji naše cone so že vedno vezani na »Splošni dogovor o zakupu kmečkih zemljišč za obdelovanje naspol za gorško pokrajino«, ki je bil objavljen v uradnem listu za gorško pokrajino št. 82, od 12. aprila 1939. Sedaj se ta »dogovor« ne more dočela uveljavljati iz sledečih razlogov: a) dogovor je bil sestavljen v času, ko je najbolj razvejala fašistična reakcija in pohlepnost, ki je bilo delavcem nemogoče objariti in zagovarjati, kaj šele postavljati zahteve za priznanje pravice. b) delo v tekočem poljedelskem letu (1944-45.) je potekalo v dočela izrednih prilikah, v kolikor so se odrasli moški, družinski člani polovičarje, v veliki večini podali v partizanske formacije, ali pa jih je okupator interniral. Vsi tedaj je padla vsa teža poljskega dela na rane žene, starceve in otroke, kateri so se morali brigati za zemljo kljub težki nevarnosti zaradi trajnih zračnih napadov in trajnih roparskih akcij oz. čiščenj, ki so jih vodili okupator in fašistične bande v tej krajih. c) v tem letu je bilo veliko poruševanje gnojil, in neugodne vremenske prilike so položaj še poslabšale, vsled česar je bil pridelek mnogo nižji od povprečnega pridelka prejšnjih let. Iz vseh teh razlogov in sprilo drugih težkih splošnega značaja, v katerih se polovičarji nahajajo, se sedaj jasno vidi potreba, da se pogotji te delavske kategorije revidirajo.

Okrajno zborovanje A.S.I.Z.-a v Postojni

O zborovanjih, množičnih sestankih in zborih vseh vrst v zadnjih časih velja govoriti in pisati. Dobrih in res plodovitih sestankov pa je le malo. Eno takih dobrih zborovanj je bilo v nedeljo, 18.IX. v Postojni. Ne po številni udeležbi, ki bi bila lahko dosti večja, pač pa po vsebini govora in po tem, kako so ljudje govorili in razumeli. Nastopilo je dosti govornikov, izmed katerih bi omenili dva, ki sta res znala »natipti dot srca navzočih ljudi«, kot je dejal tovarš Kidrič. Tov. Lenčica od Okrožnega A. S. I. Z.-a je v svojem referatu med drugim odgovorila na očitke, ki ga reakcija zadnje čase uporablja pri svojih napadnih: »Vprašam vas, ali je gradnja cest, obnova naših domov, aštev naših polj, red in mirno delo v naši novni državi diktatura, kot se nam očitajo?« Ool z lajnijci, smrti reakciji, je enoglasno zagrmelo iz vrst navzočih. Tov. Pogacnik Tone je govoril o obnovi in dejal: »Ruševin imamo veliko, treba je, da za delo zgrabimo vsi, pa bo šlo. Po takih zborovanjih moramo takoj preiti od besed na dejanja. Z istim veselnjem kot postajamo govornikove besede moramo zagrabiti za lopate in krampce. Popoldne je sledil drug del programa, igra, petje, deklamacije in s tem združeni govor. Ogavev.

TRŽAŠKI RADIO

Spored za četrtke 20. 8.30 glasba za dobro jutro, 7. poročila BBC, 7.10 čitanje sporeda v slovenščini, 7.15 poročila v slovenščini, 7.30 poročila v italijanščini, 7.45 kolektor, 8. glasba za vsak okus, 8.30 zaključek. 10. melodije (Videm), 10.15 prenos iz Vidma, 12.30 poročila v slovenščini, 12.45 glasba na ploščah, 13. poročila v italijanščini, 13.15 športna poročila, 13.30 glasba po željah, 14. napoved časa - pregled največjih vestí, 14.02 predavanje v italijanščini, 14.10 plošče, 14.30 zaključek. 16. Ivor Moreton in Dave Kaye pri klavirju (Videm), 16.15 pestra glasba (Videm), 16.30 Eric Winston in njegov orkester, 17. vesela glasba, 17.30 šifronična glasba, 18.15 Carillon, 18.30 glasba po željah, 19. poročila v angleščini BBC, 19.15 obvestila svojem, 19.30 šenška ura, 20. napoved časa - poročila v slovenščini, 20.15 poročila v italijanščini, 20.30 preklasična glasba, 21. amerišanska glasba, 21.30 slušna igra v italijanščini, 23. napoved časa - zadnje vesti v italijanščini, 23.10 zadnje vesti v slovenščini, 23.20 plesna glasba, 24. zaključek.

Komandant postaje, nam ga je poslal samo z enim kozakom in ta, ki je sedaj pri meni, je sredi belega dneva rešil Zuhraja. Razorožil je kozaka, mu razbil zobe in izginih sledu. Za Zuhrajem ni niti sledu, ta pa je ujet, Na, predtjaž devo. — Izročil je Salomiga šop poplanih listov. Ta jih je beeno pregledal in jih prelilavta z levo, zdravo roko. Ko je predtjal, se je obrnil k komandantu: — In ti nisi iz njega ničesar izvlekel? — Komandant je nervozno potisnil na oči čit svoje kape. — Pet dni se že borim z njim. Molči! — Ničesar, — pravi, — ne vem, jaz ga nisem rešil. Banditski izrodek. Ves, stražar ga je spoznal in malo je manjkalo, da ga ne bi kar tukaj zadel. Komaj sem ga rešil. Osmeljenko je zaradi ujetnika primazal kozaku 25 udarcev; dobro ga je premilati. Nima snila, da bi ga še dalje zadrževal. Prosil hpm štav za dovoljenje, da ga ustrelim. Salomiga je pregljnjivo pljunil. — Spregovarji bi, če bi bil v mojih rokah. Ni za tebe, popovski sin.

Iz tržaškega življenja

Vpisovanje na slovenske srednje šole. Opozarjamo starše slovenskih dijakov, ki pri vpisovanju na šole niso bili sprejeti z izgovorom, da takih in takih slovenskih srednjih šol v Trstu ne bo, na najnovjeje obvestilo Zavezniške vojaške uprave, ki pravi, da je odredila vpisovanje na vse srednje šole; vrsta šol pa bo doobena po končanem vpisovanju. Vpišejo naj se torej vsi slovenski dijaki, brez ozira na vrsto srednje šole, na kateri nameravajo študirati. Vpisovanje je tako v Trstu kot v Gorici podaljšano do 22. 9. t. l. Nove osebnne izkaznice. Polkovnik Bowman je izdal odredbo o novih osebnih izkaznicah, ki bodo obvezne za vse, ki živijo na zasadenem področju in ki so prekoračili 18. leto starosti. Izkaznice so trojne: 1. za pristojne v mejah zasadenega področja, ki so bivali v tej krajih še pred 1. majem 1945; 2. za jugoslovanske državljanje, ki niso tu pristojni, a živijo tukaj; 3. za italijanske državljanje, ki niso tu pristojni, a živijo tukaj. Prošnje za omenjene izkaznice bodo morali vložiti vsi, ki živijo na zasadenem področju. Čas, kraj in podrobnosti o izdajanju osebnih izkaznic bodo javljeni naknadno.

Miting v Rojanu

Prosvetno društvo »Rojan« prireditelj v nedeljo, 23. t. m. ob 19. uri, velik miting v dvorani bivšega »Ricreatorio« (ul. Šolice 10). Na sporedu so igre, prizori, pevске točke in recitacije. Gledališče Verdi. Nocoj ob 19.30 bo napovedani koncert pod vodstvom L. Toffola s sodelovanjem violinista R. Repini Secco. Spored: Corelli-Sarabanda, Giga, Badinerie; Dvorak - koncert v H-molu, op. 104; Debussy - Morije; Wagner - preljudij in Izoldina smrt.

Tržne cene

Včeraj so veljale za poljske pridelke sledeče cene na debelo: česen 80-100, sladkorna pesa 20, pesa 20-25, korenje 17-20, kostanj 40, zelje 25-35, ohrovt 30, cikorkija 20-25, čebula 36-40, dajtejni 170-180, aveže fige 35, solata 20-35, citrone 30-40, smalancane 25-35, jabolka 15-40, krompir 16-20, paprika 40, breskve 60, hruške 18-50, paradizniki 15-30, radič 30-80, peteršilj 40-60, zelena 30-40, špinaca 30-50, grozdje 30-50, bučice 40, fižol v stročju (tegotline) 50.

Glasbena Matica v Trstu

V nedeljo, 23. t. m. ob 10. uri, bo v kino dvorani v ul. Carducci 10, ustanovni občni zbor društva »Glasbena Matica« v Trstu. Dnevni red: 1. otvoritev in poročilo predsednika priprav. odbora; 2. poročilo tajnice priprav. odbora; 3. poročilo o tečajih in o ustanovitvi orkestra; 4. odobritev društvenih pravil; 5. izvolitev upravnega odbora in nadzorstva; 6. slučajnosti. Vabljeni so vsi prijatelji glasbe. Doseči moramo, da zopet dvignemo to društvo do one višine, na kateri je bilo pred fašizmom.

Zeleno gnojenje

V zadnjem predavanju o gnojilnih sploh, smo v glavnih potezah opisali namen in učinek gnojenja in si tako ustvarili pojem, kakaj gnojimo in kakšni so njega učinki. Bolj podrobno pa smo obravnavali hlevski gnoj, predvsem njega skrbno pripravo, kar je predpogoj uspešnega gnojenja s hlevskimi gnojim. Naj dana omenimo še drugo vrsto gnojenja, ki se pri nas še zelo malo uveljavlja in prihaja v poštev le pri preoravanju njiv, kjer je rastla detelja ali pa lucerna, tako imenovano zeleno gnojenje. Zeleno gnojenje obstaja v tem, da vsaj eno leto travno rastlino, jo pustim, da doraste do popolnega razvoja, to je do razcvetja in jo nato podorjem z namenom, da se v zemlji razkroji in da pokaže vse učinke gnojenja. Podoravanje celotne rastline se imenuje popolno zeleno gnojenje. Lahko pa izvedemo tudi delno zeleno gnojenje tako, da pobereemo del travnega pridelka in ga izkoristimo kot krmilo, a potem vnovič podorjemo izpodrastlo rastlino. Po leg tega pa še lahko pristojeemo v razred zelenega gnojenja tudi večletne travne kulture, katere pustimo v zemlji debele in dolge korenine, kakor tudi obsežno grmičevje in ostanke listja ter običajne travniške kulture.

Uspesnost zelenega gnojenja

Kaj vse dosežemo z zelenim gnojenjem? 1.) Zeleno gnojenje v prvi vrsti obogati zemljo s kisikom, ako le izberemo v to svrbo rastlino iz vrste stročnic. 2.) Ako rastlina, ki jo rabim za zeleno gnojenje, požene globoke korenine, dosežemo s tem tudi zvišanje hranilnih snovi v nižjih plasteh zemlje, ker jih korenine ne navadnih rastlin le redko dosežejo. 3.) Ako rastline zelenega gnojenja pokrijejo zemljo v dobi, ko bi ona o. stala gola, vemo, da pridirijo hranilne snovi, ki so zelo raztopljive in razpršljive. Drugeče bi se porazgubile v prekomerni vodi. Ravno tako vsrkajo velike količine vode ter v deževni dobi odvzamejo zemlji prakomerno količino vlage. 4.) Rastline zelenega gnojenja iščejo hranilne snovi v zemlji večje prostornine, a jih vračajo prostorninako manjšemu terenu ali bodisi znatno, tisti plasti zemlje ki pride v poštev pri oranju. Vračajo pa te snovi pod lahko razkrojljivo obliko v prid kulture, ki se bo na tem terenu gojila. 5.) Zeleno gnojenje obogati zemljo z organskimi snovmi, ki tako razkrojene, povoljno vplivajo na rastlinsko rast. 6.) Seme rastline, ki jo uporabljamo za gnojenje, predstavlja dodatek hranilnih snovi zemlji, ki se lahko primerja plemenit gnojenju. 7.) Tako gnojenje vzdržuje zemljo bolj svežo, bodisi zaradi vode, ki jo vsebuje podorana rastlina, bodisi zaradi tega, ker ima nastala prst svojevito, da pridiruje višavo v veliki meri ter da napravi zemljo bolj rahlo. 8.) Zeleno gnojenje predstavlja edino sredstvo, ki nudí zemlji v obilini meri organsko snov, bogato na rednih snoveh, posebno tam, kjer živinoreja slabo uspeva, ali kjer se prevoz gozda pokaže težaven, ali celo predrag. Rastline, prikladne za zeleno gnojenje, so tiste, ki imajo obilno listje, ki globoko poženejo korenine, katerih seme je poceni, ki se hitro razvijajo, predvsem pa, ako spadajo v družino stročnic. Dobri učinki tega gnojenja se opažajo v pogledu fizičnih in glede kemičnih svojstev zemlje. Zeleno gnojenje je gospodarsko vedno zelo koristno: v večji meri tam, kjer je podnebje suho in kjer je potrebno, da se zboljšajo tudi fizične lastnosti zemlje. V manjši meri pa tam, kjer je sistem kulture dosegele visoko stopnjo intenzivnosti, namreč tam, kjer sledi kultura kulture nepretrgoma, tako, da ne ostane teren nikoli prazen in tam kjer je dosti živine — torej tudi dovolj hlevskega gnoja.

Izbira rastlin

Za zeleno gnojenje je treba zbrati prikladno rastlino. Tako za hlevnato zemljo: bob, grahor, travniška detelja; za peščno zemljo pa voljeji postarna žena, zvitih, lopovskih oči, ostra brade — tajna prodajalka žganja, osumljena kraje ure in drugih dragocenih stvari. V oglu, pod oknom, pa je z glavo, naslonjeno na zmečkan ohiško, skoraj v polpozabljenju ležal Korčagan. V celico so privedli mlado kmečko ženo, s pisanim robcem in velikimi, preplašenimi očmi. Žena je nekoliko postalala, potem pa je sedla zraven prodajalke žganja. Ta je strokovnjaksko premerila novniko in hitro rekla: — Pribijala na odmor, dekletje? — Ker ni dobila odgovora, je nadaljevala: — Zakaj si tukaj, a? Pa morda ne slučajno zaradi žganja? — Kmetica je vstala, pogledala sitno ženo in tiho odgovorila: — Ne, zaradi brata so me prignali. — In kaj je on? — Je nadaljevala žena. — Vmešal se je še stariče? — Zakaj jo vzemirjaš? Njej se morda niti ne ljubi živeti, ti pa klepetaj. — Žena se je hitro obrnila proti ležalnici: — (Se nadaljuje)

Zeleno gnojenje

bilo škodljivo. Pri rastlinah naglo rasti se zeleno gnojenje običajno opravi 80-120 dni po setvi, podoravanje se izvrši z lopato, ali pa s plugom. Ako pa rastlina doseže znaten razvoj, jo je poprej pokosimo in povajamo. Naj ga torej tudi naš kmetovalec, kjerkoli so dani povoljni pogoji za to vrste gnojenja, uveljavlja, ob česar bo imel resnične koristi. P. S. O gornjem je tov. dr. Bala Ivan predaval 17. IX. 1945. na tržaškem radiu.

Od Triglava do Jadrana

Koncert zbora J.A. Včeraj zvečer je imela jugoslovanska brigada, ki je pod zavezniškim poveljstvom 13. zbora, prvo oddajo v tržaškem radiu, Zbor 60 vojakov je izvajal narodne pesmi in recitacije. Ta oddaja je bila prva. Odslej naprej bo oddaja jugoslovanske brigade redno vsako sredo ob 19.30. Program bo namenjen predvsem jugoslovanskim četam pod zavezniškim poveljstvom.

Ljudstvo mora samo čistiti

Pred dobrim tednom je v Ronki po nalogu zavezniške vojaške oblasti prevzel mesto občinskega tajnika zopet prejšnji fašistični občinski tajnik G. Petelo. To imenovanje je med ljudstvom naletelo na zaudenje in odpor, ker ljudje njegovih prejšnjih del še niso pozabili. Ob tej priliki se je zopet pokazala moč in solidarnost žena iz Ronki. Delegacija mladih žena je šla v tajnikov urad in ga pozvala naj takoj zapusti delo. Gospod Petelo je ta poziv odklonil, šene pa so takoj poklicale v uradne prostore svoje tovariše, ki so čakale zunaj na tajnikov odgovor. Prišlo so bivšega fašističnega tajnika prestopati in ga zrinile iz uradnih prostorov na trg. Tako so ga prisilile, da je moral pod neljubimi okoliščinami oditi domov, z bridko zavestjo, da se v ta urad ne more več vrniti. Gospod Petelo je namreč iz Ronki in okolice uničenih in preseljenih v Nemčijo. Takih ljudi naše ljudstvo ne mara v svojih uradih.

Vabilo

Prihodno soboto, dne 22. t. m. ob osmi uri zvečer, se bo vršilo v prostorih Prosvetnega društva v Ricmanjih predavanje. Vabimo članstvo in prijatelje društva, da se predavanja udeležijo v čim večjem številu. »Okrožni urad za delo« s odznan na razne objave v dnevnih listih posebne doklade trgovskim vladcem pojasnjuje, da je dneva doklada, da L. 25 in mesečna L. 625 znižana za Gorico za 10%, za občine pa za 20%.

Poizvedbe

Kdo ve kaj o SLAVKOTU KO ZLINC, Campo concentramento, Bar. 54 Furmanovi, Tarsina-Cosenza, na sporedi Emiliji Kožin, Biljan, Dobrobrava Brda (Gorica). Tovariša iz Istre, ki je bil od 1. junija do avgusta 1944 skupaj s tovarš MARINSKOM FRANCEM iz Zagorja pri Postojni v taborišču v goni pri Sv. Duhu v Zagrebu, nam prošamo, da sporoči o usodi njegovaj navedenega družini Marinsk, Zagon 20, Postojna.

Miting za ranjence

Prvi strelski bataljon vpravkava vojnega področja je v soboto, 15. t. m., prireditelj v vojaški bolnici, kjer se zdravi 180 ranjencev in bolnikov, miting. Po predstavi, ki je bila dobro podana, je sledila prosta zabava, katere so se udeležili tudi naši ranjenci. Lepo je bilo videti naše borce, kako so se kljub pohablenosti zabavali. Bori so občutili nežno skrb, ki je goji narod do tistih, ki so tako mnogo štirvali za svobodo.

SMARTEN

Mladina iz Smartna je nabrala 200 kg sadja in sporočila partizanski bolnici av. Justa, da ji to sadje stoji na razpolago. Ko se je kmalu pojavil na cesti kamion, je mladina tovariše, ki so se pripeljali s kamionom po sadje, navdušeno sprejela ter jih pogostila. Po nekaj dneh je mladina sprejela zahvalno pismo iz bolnice, v katerem se bolniki in ranjeni priročnik zahvaljujejo požrtvovalnim mladinkam za darilo. Takoj je mladina sklicala sestanke, na katerem je abrilani tov. in tovaršicam prebrala vsebino pisma sekretarke mladine. Pismo je vzbudilo med prisotnimi veliko navdušenje.

DUTOVLJE

Tudi v naši vasi se je končno ustanovlil nov KNOO. Po dveh tednih pripravljanja, je ljudstvo odbilo in premostilo spore in ovire, ki jih je morda kak reakcionarni element hotel predstavit kot nerešljive. Izvoljeni so ljudje, ki uživajo simpatijo in zaupanje ljudstva. Zato ni dvoma, da bo novo izbrani odbor nudil vašanom vsestransko pomoč. Da, ti predstavnik preprostega delovnega ljudstva bodo bratili, čuvali in dvignili politično, idealno in gospodarsko življenje v vasi. Pred dnevi se je sestel tudi pripravljani odbor Prosvetnega društva »Venček«. Za pred dvajsetimi leti je to društvo obstajalo. Padeljen je uklinil njegovo delovanje, ni pa mogel zadušiti navdušenja za prosvetno življenje. Z osvoboditvijo naše vasi je ta plamen dosegel svoj višek. Polna, prepolna vmebo, bo naša vasa dokazala, da: »Napredek in prosveta, to naša bo osveta!«

Prvi prihodni grobovi. Za svobodo in boljšo bodočnost svojega naroda je daroval mlado življenje tov. Razman Franc iz Gročane, pri Hrpljah Kozin, Dolenjskem, meseca januarja 1945. Počiva v skupnem grobu s svojimi tovarši. Zavest, da je iz krvi naših štev vzklija nova doba za ves naš narod, naj bo v tolažbo in ponos materam padlih junakov.

Priznamo samo to, kar zahteva ljudstvo

Razpust ljudske oblasti v Komnu

Po predhodnem pozivu guvernerja, majorja A.M.G. za Komenski okraj, je bil 12. t. m. sestaneek vseh članov Izvršnega odbora in predsednikov ter tajnikov 4 bivših občini: Ribenberk, Komen, Stanjel in Tenuca. Takoj po začetku je guverner popisal imena članov Izvršnega odbora in predsednikov ter tajnikov omenjenih krajev. V njegovem govoru je dejal, da je dolžan po ukazi višje oblasti obvestiti predstavnike ljudske oblasti, da ta oblast ne more več obstajati, ker je odklonila odlok št. 11. Pohvalil je organizacijo oblasti v komenskem okraju in dodal, da ni bila zadostna administracija. Predlagal je imenovanje, ki naj bi jih dosedajni odborniki sprejeli, ker morajo sicer po dati ostavko. Guverner je govoril o novi organizaciji civilne uprave, koliko si je prizadeval, da je preskrbel 80 milijonov lir za okraj Komen, Miren in Bovec in kako zavezniška vojaška uprava skrbi za narod. Prizadeval si je, da bi prepričal prisotne, da prav za prav ni z odlokom št. 11. nastala nikakva sprememba, ker bo lahko ostali v civilni upravi isti ljudje. Odborniki so so soglasno odklonili njegove predloge in razložili, da lahko o njihovem odstopu ali nastavitvi odloča samo narod, ki jih je izvolil. Tov. podpredsednik

— In kaj zdaj, si prišel sem, da se pozdravim? — — Pozdravil se bom na drugem svetu. Na fronti pritiskajo, da se kar kadi. Komandant ga je prešinil in pokazal z glavo na ženo: — Pozneje se bova pogovorila. — Salomiga se je s tržačim vasedel na trinožni stol in anal kapa o korduro, v katero je bil vrezan emajlirani troyob, državni znak ukrajinske narodne republike. — Poslal me je Golob, — je počasi začel. — Vaak čas bo prišla sem divizija sivečvskih strelcev. Skratka, tukaj se bo zagatilo vse in moram narediti red. Morja bo prišel glavni in z njim neka tucja zverina, pa naj sedaj še nihče ne govori o volajšnjantju. In kaj ti pišeš? — Komandant je prestavil cigareto v drugi ogel ust. — Tukaj, pri meni, je neka zadeva, vka. Na postaji je bil ujet prav oni Zuhraj, se spomniš, oni, ki je vzpodbiljal šezelnjarje proti nam. — In, in? — se je radovedno priklamnul Salomiga. — Pomilaj. Desec Osmeljenko,

Nikolaj Ostrovski

Kako se je kalilo jeklo

Pojdite za trenutek v sobo, — je rekla Tonja. Artem je tiho prikimal z glavjo. V kotu okna je brečnala suha muha, prebujena iz dolgega zimskega spanja. Na robu starega, oguljenega divana je z rokani, naslonjenimi na kolena, sedela mladica kmetica in oprla svoj brezviljni pogled v umazana tla. Komandant s cigareto v kotu ust, je zaključeval s širokim rokopisom obtožnico na del podpis »Komandant mesta Sepetovke«, zastavnik, ki užiiva pristavil svoj zmalčeni podpis, s kljukico na koncu. Na vratih j zasledil škripanje čevljev. Komandant je dvignil glavo. Pred njim je stal s povezano roko Salomiga. — Kakšen veter te je prinasel? — ga pozdravil komandant. — Izredno dober veter — zrno mi je razneslo roko — rav lo kosti. Salomiga je, ne odhajaje se na pristojnost žene začel grobo počvati.

Flos-Lactis. Ideale krema za hitro in prijetno britje brez vode in čopiča. Soffienini